	ਜਮਾਤ-ਛੇਵੀਂ	ਵਿਸ਼ਾ: ਸਮਾਜਿਕ-ਸਿੱਖਿਆ	ਮਹੀਨਾ−ਵਾਰ ਸਿਲੇਬਸ ਵੰਡ
ਮਹੀਨਾ	ਅਧਿਆਇ	ਉਦੇਸ਼	ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
ਅਕਤੂਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−5 ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਰਿਮੰਡਲ	ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	1.ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ। 2.ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–12 ਭਾਰਤ 600 ਈ: ਪੂ ਤੋਂ 400 ਈ: ਪੂ	ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿੰਭਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।	
	ਅਧਿਆਇ–13 ਮੋਰੀਆ ਅਤੇ ਸੂੰਗ ਕਾਲ	(ਮੋਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵੇਸ਼) ਅਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨ ਦੇ ਸਾਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।	
ਨਵੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−6 ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ: ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ	ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ।	1.ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਰਨਾ। 2.ਧਰਾਤਲੀ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–14 ਭਾਰਤ 200 ਈ. ਪੂ. ਤੋਂ 300 ਈ. ਪੂਰਵ ਤੱਕ।	1.ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਤਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਚ ਕੁਸ਼ਾਨ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸਾਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ। 2.ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਕਲਾਕ੍ਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਅਧਿਆਇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।
ਦਸੰਬਰ	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–15 ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧਿਆਇ–16 ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਕਾਲ (600 ਈ: ਤੋਂ 650 ਈ:)	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ, ਵਿਚਾਰਧਰਾਵਾਂ,ਕਲਾਵਾਂ, ਤਰਕ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ	2. ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਕਾਲ ਨਾਲ
	ਨਾਗਰਿਕ ਸਾਸ਼ਤਰ: ਅਧਿਆਇ-21 (ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ)	ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪ੍ਬੰਧਕੀ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	1.ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ
ਜਨਵਰੀ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ-7 ਭਾਰਤ ਦਾ ਜਲਵਾਯੂ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ।	ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਲਵਾਯੂ ਦਾ, ਇਸ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	1.ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ। 2.ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-17 ਚਾਲੂਕਿਆ ਅਤੇ ਪੱਲਵ	ਚਾਲੂਕਿਆ ਅਤੇ ਪੱਲਵਾਂ ਦੇ ਸਾਸ਼ਨ ਕਾਲਾਂ ਸਮੇਂ ਕਲਾ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਵਿਕਸਿਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਸਰਵਜਨਕ	1. ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ

	ਅਧਿਆਇ-22	ਸੰਪਤੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਕਰਕੇ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
	ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ		2. ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਰਵਜਨਕ ਸੰਪਤੀਆਂ
			ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਨਾਉਣਾ।
ਫਰਵਰੀ	ਇਤਿਹਾਸ:	ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ	ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ
	ਅਧਿਆਇ-18	ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਚਾਰਟ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
	ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ		
ਮਾਰਚ	S-A-2	ਮੁਲਾਂਕਣ	
	ਭੂਗੋਲ	30 ਅੰਕ	
	ਇਤਿਹਾਸ	30 ਅੰਕ	
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ	10 ਅੰਕ	
	ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਅਤੇ viva	20 ਅੰਕ	

	ਜਮਾਤ-ਸੱਤਵੀਂ ਵਿਸ਼ਾ: ਸਮਾਜਿਕ-ਸਿੱਖਿਆ ਮਹੀਨਾ-ਵਾਰ ਸਿਲੇਬਸ ਵੰਡ					
ਮਹੀਨਾ	ਅਧਿਆਇ	ਉਦੇਸ਼	ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ			
ਅਕਤੂਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−5 ਵਾਯੂਦਾਬ ਅਤੇ ਪੋਣਾਂ।	ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ।	1.ਬੱਦਲਾਂ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣਾ। 2.ਅਕਸ਼ਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਾਯੂ ਦਾਬ ਪੇਟੀਆਂ, ਸਥਾਈ ਪੋਣਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।			
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–16 ਨਗਰ, ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰ।	 ਅੱਜਕੱਲ ਦੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸੂਝਬੂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਵਪਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। 	1.800ਈ: ਤੋਂ 1200 ਈ: ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣਾ। 2. ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਤੀਰਥ-ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।			
	ਨਾਗਰਿਕ-ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-23 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ	1.ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ। 2.ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। 3.ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ 1.ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਖਾਉਣਾ। 2.ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। 3.ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਨਾਉਣਾ।			
ਨਵੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−6 ਮਹਾਂਸਾਗਹ	1.ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। 2.ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਧਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜਲਵਾਯੂ ਤੇ ਜਵਾਰ-ਭਾਟੇ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	1.ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਧਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਤੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ। 2.ਛੋਟੇ ਜਵਾਰ ਭਾਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜਵਾਰ ਭਾਟੇ ਬਾਰੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵੀਡਿਓ ਦਿਖਾਉਣਾ।			
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–17 ਕਬੀਲੇ, ਖਾਨਾ ਬਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਭਾਈ ਚਾਰੇ।	1.ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿੱਧੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ। 2.ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ।	ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਇੰਟਰਨੈਂਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚਾਰਟ			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-24 ਜਨਤਕ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ	1.ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ। 2.ਵਿਗਿਆਪਨਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਵਿਗਿਆਪਨਾਂ ਨੂੰ			
ਦਸੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−7 ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ।	ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪੇੜ-ਪੋਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	1. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ			
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–18 ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਕਾਸ	ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ। ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ	1. ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ।			

_	·				
	ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।				
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਇਸ	ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ ਸਬੰਧੀ ਰੋਲ ਪਲੇਅ ਕਰਨਾ।		
	ਅਧਿਆਇ-25	ਯੋਗ ਬਨਾਉਣਾ ਕਿ ਲਿੰਗ			
	ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ	ਅਸਮਾਨਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਤੀਰਾਂ ਹੈ ਨਾ			
		ਕਿ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ।			
ਜਨਵਰੀ	ਭੂਗੋਲ:	1.ਮਨੁੱਖੀ ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ	ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਰਟ		
	ਅਧਿਆਇ-8	ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ	(ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਹਿਤ) ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।		
	ਮਨੁੱਖੀ ਵਾਤਾਵਰਣ -	2.ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ			
	ਬਸਤੀਆਂ, ਆਵਾਜਾਈ	ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮੱਹਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।			
	ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ				
	ਇਤਿਹਾਸ:	1.ਧਾਰਮਿਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ−	ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ		
	ਅਧਿਆਇ-19	ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਦੇ	ਲੋਕ-ਨਾਚਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ		
	ਖੇਤਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ	ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।		
	ਵਿਕਾਸ	2.ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ			
		ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ			
		ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	1.ਬਜ਼ਾਰ/ਮੰਡੀ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ	ਪ੍ਰਚੂਨ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਥੋਕ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦਾ		
	ਅਧਿਆਇ-26	ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।	ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।		
	ਮੰਡੀ ⁄ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	2.ਬਜ਼ਾਰ/ਮੰਡੀ ਦੀ ਆਪਣੀ			
		ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ			
		ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਤੇ			
		ਇੱਕਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਵਿਰਤੀ ਬਾਰੇ			
		ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।			
ਫਰਵਰੀ	ਭੂਗੋਲ :	1. ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ	1.ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਗਰਮ ਮਾਰੂਥਲ ਅਤੇ ਠੰਢੇ		
	ਅਧਿਆਇ-9	ਆਪਸੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ	ਮਾਰੂਥਲ ਦਿਖਾਉਣੇ।		
	ਮਨੁੱਖ ਅਤ	ਸਮਝਾਉਣਾ।	2.ਗੰਗਾ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤਰ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ		
	ਵਾਤਾਵਰਣ-ਆਪਸੀ	2.ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰਾਂ		
	ਪ੍ਰਭਾਵ	ਮਨੁੱਖੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ	ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ।		
		ਦਰਸਾਉਣਾ।			
	ਇਤਿਹਾਸ:	1.ਸਿੱਖਾਂ, ਰਾਜਪੂਤਾਂ, ਮਰਾਠਿਆਂ,	ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ 18ਵੀਂ ਸਦੀ		
	ਅਧਿਆਇ-20	ਆਖਰੀ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾ ਬਾਰੇ	ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਏ ਰਾਜ		
	18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਭਾਰਤ	ਦੱਸਣਾ।	ਦਿਖਾਓ।		
	ਸਾਰੇ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਤ	ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ S.A2 ਮੁਲਾਂਕਣ			
	ਭੂਗੋਲ− 30 ਅੰ	অ			
	ਇਤਿਹਾਸ−30	ਅੰਕ			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤ	ਰ-10 ਅੰਕ			
	ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ-20 ਐ	ਮੌਕ			

	ਜਮਾਤ− ਅੱਠਵੀ ਂ	ਵਿਸ਼ਾ: ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਅ	ਾ ਸਾਲ- 2015-16	
ਮਹੀਨਾ	ਅਧਿਆਇ ਉਦੇਸ਼		ਗਤੀਵਿਧੀਆ ⁻	
ਅਕਤੂਬਰ	ਇਤਿਹਾਸ :	19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਸਮਾਜ	ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 19 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮਾਜ	
	ਅਧਿਆਇ-17ਅਤੇ 18	ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ	ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪ੍ਥਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-	
	ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ,	ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਵਟਾਂਦਗਾ।	
	ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਚਣਤੀ			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ	1. ਮੁੱਢਲੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ	
	ਅਧਿਆਇ-26	ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ	ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।	
	ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ	ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ	2. ਅਧਿਆਪਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ	
	ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁੱਢਲੇ	ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹਨ।	ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਝੇਗਾ।	
	ਕਰਤੱਵ			
ਨਵੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ:	ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ	1.ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ	
	ਅਧਿਆਇ-5	ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ	ਕਰਨਾ।	
	ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ	ਸਮਝਾਉਣਾ।	2.ਉਦਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਨਕਸ਼ੇ ਭਰਵਾ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	
	ਇਤਿਹਾਸ:	18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ	ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਦਿੱਲੀ, ਮਦਰਾਸ,	
	ਅਧਿਆਇ-19	ਉਥਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ	ਕੋਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ 17ਵੀਂ ਅਤੇ 18ਵੀਂ	
	ਬਸਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ	ਕਰਾਉਣਾ।	ਸਦੀ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਚਾਰਟ	
	ਪਰਿਵਰਤਨ		ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ।	
	ਅਧਿਆਇ-20		1. 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ	
	ਕਲਾਵਾਂ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ,	ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ	ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।	
	ਸਾਹਿਤ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ	ਸਮਝਾਉਣਾ।		
	ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ		
	ਅਧਿਆਇ-27	ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਾਡੇ	2. ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੈਨਲ ਦੇਖਣ ਲਈ	
	ਸੰਸਦ-ਬਣਤਰ, ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ————————————————————————————————————		ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ।	
	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਿਕੋਜ਼ਨ ਸਵਾਂ ਤੀ -	ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰ ਨੂੰ		
) 1		ਹ਼ਰਾਈ ਅਤੇ F.A. 3 ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ) ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਕ	नी ਹੱਲ ਕੀ ਤੀਆਂ ਹਾਣ।	
ਦਸੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ :		ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ	
Criqu	ਅਧਿਆਇ-6	ਦਰਜੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ	_	
	ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗ	ਦੱਸਣਾ।	ਨਕਸ਼ੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।	
	ਇਤਿਹਾਸ:	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ	_	
	ਅਧਿਆਇ-21	ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ	30 40 11 31 141 164 460 4 6 616 1	
	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ	ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ		
	0001 71000	ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਵਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ		
		ਸਮਝਾਉਣਾ।		
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ	<u>ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਢਾਂਚੇ ਤੇ</u>	
	ਅਧਿਆਇ-28	ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	-	
	ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਕਾਰਜ			
	ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼			
	ਅਧਿਕਾਰ			
ਜਨਵਰੀ	ਭੂਗੋਲ:	ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ	ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵੰਡ, ਘਣਤਾ ਅਤੇ	
	ਅਧਿਆਇ-7	ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ	ਬਣਤਰ ਤੇ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ	
	ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨ	ਦੱਸਣਾ।	ਵਸੋਂ ਘਣਤਾ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਨਕਸ਼ਾ ਭਰਨਾ।	
	ਅਧਿਆਇ-8	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ	ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਆਈਆਂ ਕੁਦਰਤੀ	
	ਆਫਤ ਪ੍ਬੰਧਨ	ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਦਾ	ਆਫਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।	
		ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ।		
	ਇਤਿਹਾਸ:	1	1. ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ	
	ਅਧਿਆਇ-22	ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ	ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।	

	ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ	ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਨਾ ਪਿਆ,	2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਕੇ ਅੰਦਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ		
	ਸੰਘਰਸ਼	ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉਣੇ।		
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ	ਕੋਈ ਦੋ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ		
	ਅਧਿਆਇ-29	ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ	ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।		
	ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ	ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ			
	ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ	ਦੇਣਾ।			
	ਪ੍ਰਭਾਵ।				
	ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਦੁਹ	ਗਾਈ ਅਤੇ F. A-4 ਮੁਲਾਂਕਣ।			
	ਅਭਿਆਸ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ (ਕੁਝ	ਕਰਨ ਲਈ) ਵੀ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜ	ਾਣ।		
ਫਰਵਰੀ	ਇਤਿਹਾਸ਼	(ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ	ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ		
	ਅਧਿਆਇ-23	50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ) ਭਾਰਤੀ	ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ		
	ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ	ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ	ਕਰਨਾ।		
	ਭਾਰਤ	ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ			
		ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ	ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ		
	ਅਧਿਆਇ-30	ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ	ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਤੇ ਮਾਡਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।		
	ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ	ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।			
	ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨ ਅਤੇ				
	ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।				
	ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਰ	ਤਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ S.A-2 ਮੁਲ	ਾਂਕਣ।		

	T	: ਨੌਵੀਂ ਵਿਸ਼ਾ: ਸ	ਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ		
ਮਹੀਨਾ	ਅਧਿਆਇ	ਉਦੇਸ਼	ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ		
ਅਕਤੂਬਰ	ਭੂਗੋਲ : ਅਧਿਆਇ-6 ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਤੇ ਜੀਵ ਜਗਤ ਦਾ ਪ੍ਭਾਵ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆ 'ਚ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖੰਡਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਕਿੰਨਾ ਤੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਦਾਬ ਪੇਟੀਆ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	 ਅਧਿਆਪਕ ਗਲੋਬ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਾਪ ਖੰਡ ਸਮਝਾਏਗਾ। ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾ ਦਾ ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਟੇਬਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਯੂ ਦਾਬ ਪੇਟੀਆ ਦਾ ਚਾਰਟ ਬਣਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੀਡੀਓ ਦਿਖਾਏਗਾ। (ਵਾਯੂ ਦਾਬ ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਸਬੰਧੀ) 		
	ਅਧਿਆਇ-7 ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਦੀ ਨਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆ ਚ ਜਲ ਵਾਯੂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਫਰਕ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਦੀ ਨਮੀ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਪ੍ਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	 ਜਲ ਚੱਕਰ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। ਵਰਖਾ ਦੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਟੇਬਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। 		
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ−5 ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ	ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ।	 ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਭਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਚ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਧ ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਲਾਸ ਚ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। 		
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ–4 ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ (ਪੈਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ)	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਬੰਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	 • ਚਾਰਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। • ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਫਲੋਂ ਚਾਰਟ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। • ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਚਾਇਤ, ਜਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। 		
ਨਵੰਬਰ	ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-2 ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ- ਇਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ	ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ।	 ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਕਹੇਗਾ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। 		
	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−8 ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ	ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ ਕੀ ਹਨ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ	 ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖ 		

			Т
	ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਕਰਨਾ।	ਮੁਕਾਬਲਾ
			• ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ
			ਰੋਜ਼ ਪੜੋ।
	ਭੂਗੋਲ:	ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਚ ਵਰਤੋਂ,	• ਵਣਾਂ ਦੀ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ
	ਅਧਿਆਇ-9	ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ	ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਪੋਸਟਰ ਮੇਕਿੰਗ
	ਭੂਮੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਲ ਕਿਉਂ	ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਕਰਕੇ ਜੀਵ-ਜਗਤ ਤੇ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ	■ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ
	ਅਸਰ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ	ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ	ਜਾਣ।
		ਕਰਨਾ।	■ ਵਣਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖ ਮੁਕਾਬਲਾ
			ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-6	ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ	• ਯੂਰਪ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਚ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ
		ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸੰਧੀਆ ਨੇ ਕਿਸ	ਬਾਅਦ ਦੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ।
	1919 ਈ: ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ		● ਜਮਾਤ ਚ ਯੂਰਪ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ
	ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੱਕ ਸੰਸਾਰ		ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
		ਧੱਕਿਆ। ਮੁ ਹਿਤੇ ਵਿਚਤ ਵੱਲ ਤੁਲੀਤੇ ਜ਼ ਰੇ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੀਤ ਜ਼ਰੂਰ ਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਤੀ ਤੋਂ ਤੀ ਜ਼ਰੂਰ
		ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਚ ਬੀਜੇ ਗਏ	ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਰਮਾਨ ਕਰ ਕਰਤ ਵਿਸ਼ਕ ਕੀਤਾ
		ਬੀਜ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵੱਢ ਗਏ।	• ਸੰਧੀਆ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
	A 2 2		ਜਾਵੇ।
		ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁਲ ਅੰਕ-20	
ਦਸੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ:	ਮੁੱਕਣਯੋਗ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾ ਬਾਰੇ	ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਚ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾ ਦੇ ਖੇਤਰ,
	ਅਧਿਆਇ-10	ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ	ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਖੇਤਰ,
	•	ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ	ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਖੇਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਤੇ
	ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ	ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਨਕਸ਼ੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ।
	ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ		ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
	ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ		ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਅਧਿਆਇ-11 . — a — — —	ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨ (ਵਸੋਂ) ਦੇ ਵਾਧੇ	
		ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵਸੋਂ ਦੀ ਸਾਧਨ ਦੇ	
	ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਸਥਿਤ ਮੰਡਲ 	•	ਘਣਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ
	ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ	ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ	ਕਰਵਾਏਗਾ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਅਭਿਆਸ
		ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ————————————————————————————————————
			ਭੋਜਨ ਚੱਕਰ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
	f. f	1 f.f	ਜਾਵੇ। ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੱਸ ਤੋਂ ਸਮਾਤ ਜਾ ਜਾਮ
	ਇਤਿਹਾਸ:	1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਚ ਸਮਝ ਪੈਦਾ	• ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਯੂਰਪ
	ਅਧਿਆਇ-7	ਕਰਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਨਾਲ	ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣਾ।
	ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਨਿੱਤੋਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲਦ	ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ	• ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ
	ਪਿੱਛੋਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ	ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਇਆ।	ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਯੂਰਪ
		2. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਗੁਟ	ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
		ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਦਾ ਉਥਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾ	ਕਰਨਾ।
		ਹੋਇਆ। • ਜੀਆਂ ਦਿਤਤਾਤ ਦੇ	• ਕਲਾਸ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
		3. ਨਵੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਸਤੀਆਂ	
		ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਸ਼ੀਆਂ, ਅਫਰੀਕਾ	
		ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ	
		ਹੋਏ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	——————————————————————————————————————
	ਅਧਿਆਇ-8	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ	• ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾ ਦਾ ਚਾਰਟ
	ਭਾਰਤੀ ਜਾਗ੍ਰਤੀ	ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ	ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
		1. ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੁਰਤੀਆਂ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ
		ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਚ ਨਹੀਂ	ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
		ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 1857	• ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਚ ਵੰਡ ਕੇ
		ਈ: ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1947 ਈ: ਤੱਕ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਵਾਦ-

		C
ਜਨਵਰੀ ਭੂਗੋਲ:	ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ।2. ਸੰਸਾਰ ਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੋਏ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਗ੍ਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖ–ਵੱਖ ਖੰਡਾਂ ਬਾਰੇ	ਵਿਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮ "ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ" ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। • ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਐਮਜ਼ੇਨ ਬੇਸਿਨ,
ਅਧਿਆਇ-12 ਸੰਸਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਖੰਡ	ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਲਵਾਯੂ ਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਜਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।	ਕੈਪੇਜ਼, ਐਟੇਕਾਮਾ ਮਾਰੂਥਲ, ਪੰਪਾਜ ਘਾਹ ਖੇਤਰ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਰੂਮ ਸਾਗਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਖ−ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ■ ਵੱਖ−ਵੱਖ ਖੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। ■ ਵੱਖ−ਵੱਖ ਖੰਡਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ।
ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ−3 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ	ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ।	 ਨਿਊਮੈਰਿਕਲ, ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਅਧਿਆਇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ।
ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ–9	ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ੍ਰਾਗਤੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ	• ਵੱਖ−ਵੱਖ ਅੰਦੋਲਨਾ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ	ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਹਿਰਾ	 ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
	ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾ ਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ।	● ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ ● ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਲਾਸ ਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-5 ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹੜੀਆ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੱਮਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਮਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੇ ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ ਉਨਤੀ ਕਰ ਸਕੇ।	ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਲਾਸ ਚ ਵਿਚਾਰ− ਵਟਾਦਰਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
F.A-4 5	ਦਸੰਬਰ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁਲ ਅੰਕ	√ -20
ਫਰਵਰੀ ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ-13 ਆਫਤਾਂ-ਪ੍ਬੰਧਨ	ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਦੀਆਂ ਆਫਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਫਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।	 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਫਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆ ਜਾਣ। ਕਲਾਸ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਸ ਆਫਤ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਆਫਤ ਸਬੰਧੀ ਮੌਕ-ਡ੍ਰਿਲ (Mockdrill) ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	• ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

						C 5	
	ਵਾਤਾਵਰਨ	ਕਦਰਾ	ਅਤ	ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮਾਜ ਅਤੇ		ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।	
	ਮਨੁੱਖੀ ਸਦਾਚ	ਾਰ		ਸਮਾਜ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ	•	ਬੱਚਿਆਂ ਚ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ	
				ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।		ਜਾਣ। ਔਰਤਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾ	
				ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ		ਸਬੰਧੀ।	
				ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ ਅਤੇ			
				ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ			
				ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ			
				ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ			
				ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ			
				ਕਰਦੀ ਹੈ।			
	ਪ੍ਰੀ−ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ						
ਮਾਰਚ		Ţ	ਤੁਹਰਾੲੰ	ੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਹ	ਦਾ ਸਿਲੇਬ	ਸ	
	ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ						

ਜਮਾਤ- ਦਸਵੀਂ ਵਿਸ਼ਾ:- ਸਮਾਜਿਕ-ਸਿੱਖਿਆ						
ਮਹੀਨਾ	ਅਧਿਆਇ	ਉਦੇਸ਼	ਗਤੀਵਿਧੀਆ [:]			
ਅਕਤੂਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−5 ਜਲ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ	ਜਲ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਜਲ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜਲ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	 ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਚ ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਏ ਜਾਣ। ਜਲ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਲ ਸਾਧਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। "ਜਲ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਣ" 			
	ਅਧਿਆਇ-6 ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਤਰੀਕਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਮੁੱਖ ਫਸਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਵਰਖਾ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਮਝਾਉਣਾ। ਦੇਸ਼ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਾਉਣਾ।	• ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਚ ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਏ ਜਾਣ। • ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।			
	ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ−3 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	 ਅਧਿਆਪਕ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਦੀਆ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਟੇਬਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 			
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-5 ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ	•	 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਥਾਨ ਭਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਵਟਾਦਰਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਲਮ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਦਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 			
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ–12 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ	ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	 ਭਾਰਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਕਸ਼ੇ ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਦੇਸ਼ ਭਰਵਾਏ ਜਾਣ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ। (ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ) ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚੀ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਰੋਲ-ਪਲੇਅ ਕਰਵਾਏ ਜਾਏ। 			
ਨਵੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ−7 ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ	ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਚ ਉਪਲਭਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	 ਪਾਠ-ਪੁਠਤਕ 'ਚ ਅਧਿਆਇ ਚ ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਨਕਸ਼ਾ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨਾ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ 			

				ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
			•	ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਫਲੋ ਚਾਰਟ
				ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
			•	ਪੋਸਟਰ ਮੇਕਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ
				ਜਾਵੇ।
	ਅਧਿਆਇ-8	ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ	•	ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ੇਆ ਚ
	ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ	ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਸਬੰਧੀ		ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਦੇ
		ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।		ਖੇਤਰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਨਕਸ਼ਾ ਅਭਿਆਸ
		ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਦੀ		ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਜਾਵੇ।
		ਲੋੜ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	•	ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ
				ਅਤੇ ਜਮਾਤ-ਦੇ ਕਮਰੇ ਚ ਲਗਾਇਆ
				ਜਾਵੇ।
	ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਭਾਰਤ 'ਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ	•	ਅਧਿਆਪਕ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਅਧਿਆਇ-8
	ਅਧਿਆਇ-4	ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਦਨ ਆਮਦਨ ਚ		ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ
	ਭਾਰਤ 'ਚ ਉਦਯੋਗਿਕ	ਇਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝਣਾ।		ਅਧਿਆਇ ਕਰਵਾਏਗਾ।
	ਵਿਕਾਸ		•	ਕਿਸੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਯਾਤਰਾ
				ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
			•	ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ
				ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਕੋਲਾਜ
	<u> </u>			ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਇਤਿਹਾਸ:	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,	•	1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਕਸ਼ੇ
	ਅਧਿਆਇ-6	ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ		ਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ
	ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ	ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਸਬੰਧੀ		ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕਰਵਾਕੇ ਅਭਿਆਸ
	พร เหต เหหตา	ਸਮਝਾਉਣਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾ ਦੀ		ਕਾਪੀ ਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਚਿਪਕਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਟੇਬਲ
			•	ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
		ਉਤਪੰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਤਾ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ		18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਜੋਕੇ
		ਰਾਜਨ॥ਤਕ ਹਾਲਤਾ ਦ ਯਗਦਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝਾਉਣਾ।	•	ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ
		uddi uus.õc.i		ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ
				ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ	•	ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
	ਅਧਿਆਇ-13	ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ		ਦਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ
	ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ	-1		ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
	ਸਰੂਪ	ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ	•	ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
		ਚਲਾਉਣ ਚ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਇਹ		ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾ ਦਾ ਟੇਬਲ
		ਸਮਝਾਉਣਾ।		ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਬਣਵਾਇਆ
				ਜਾਵੇ।(ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਮੇਤ)
			•	ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਬੰਧੀ 'ਰੋਲ ਪਲੇਅ'
				ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
			•	ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਚ ਵੰਡ ਕੇ
				"ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਹਿਸ" ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਡ੍ਰਿਲ
				ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
ਦਸੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ:	ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਦੀ	•	ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ
	ਅਧਿਆਇ-9	ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ		ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਈਆ ਜਾਣ।
	ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ	ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ	•	ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ
	ਸਾਧਨ	ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਆਵਜਾਈ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ		ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ
		ਸੰਸਾਰ ਇੱਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।		ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ
		ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ		ਜਾਵੇ।
		ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾ	•	ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਬੰਧੀ

	T	T
	ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਅਖਬਾਰਾਂ ਚੋਂ ਕਤਰਨਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਕੋਲਾਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ-10 ਜਨਸੰਖਿਆ	ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਵੱਖ–ਵੱਖ ਬੰਦਿਆ ਦਾ ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ, ਸਮਝ ਪੈਦਾ	 ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਸਬੰਧੀ ਨਕਸ਼ਾ ਭਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੇ ਕਾਰਨਾ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
	ਕਰਨਾ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸੋਂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਮਝਾਉਣਾ।	● ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਫਲੋਂ ਚਾਰਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣ।
ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-5 ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ	ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ, ਸਮਝਾਉਣਾ।	 ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਟੇਬਲ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਚੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਤਰਨਾ ਕੱਟ ਕੇ ਕਲਾਸ ਚ ਬੋਰਡ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਸਵੀਰ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।
ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-7 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘਯ ਮੁੱਢਲਾ ਜੀਵਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ	ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਦੀਆਂ	 ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ "ਕਹਾਣੀ ਵਿਧੀ" ਦਾ ਪੜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਲ ਪਲੇਅ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। "ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ" ਵਿਸ਼ੇ ਅਧੀਨ ਭਾਸ਼ਣ ਪ੍ਤੀਯੋਗਤਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਥਾਨ ਭਰਵਾਏ ਜਾਣ।
ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-8 ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜਾ	ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ।	 ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ (1845-46) ਦੇ ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਨਕਸ਼ਾ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। "ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ" ਅਤੇ "ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। "ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ" ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਸਬੰਧੀ ਰੋਲ ਪਲੇਅ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ।
ਜਨਵਰੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-6 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ	ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਣਾ।	 • ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਕਲਾਸ ਚ ਵਾਦ−ਵਿਵਾਦ ਪ੍ਤੀਯੋਗਤਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-9 ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੇਣ	ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 1857 ਈ: ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ "ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼" ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ "ਸਮਾਂ ਰੇਖਾ" (ਟਾਇਮ-ਲਾਇਨ) ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। • ਕੂਕਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-14 ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ	– ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸਮਝਣਾ।	ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। • ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਕਤਰਨਾ ਕੱਟ ਕੇ ਕਲਾਸ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।
	<u> </u>	F.A-4 ਦਸੰਬਰ, ਜਨਵਰੀ ਚ	
ਫਰਵਰੀ	ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ		∙ ਦੁਹਰਾਈ • ਪ੍ਰੀ−ਬੋਰਡ
ਮਾਰਚ	ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ		